

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/117 ART-BI-HAH
Arkivkode:
365.0

Dato:
18.03.2013

Hørings svar - Lov om endring av naturmangfoldloven om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale

Direktoratet for naturforvaltning støtter forslag om å innlemme en bestemmelse i naturmangfoldloven som gir hjemmel til forskrift om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale, men har enkelte kommentarer til forslaget.

Utnytting av tradisjonell kunnskap [knyttet til genetisk materiale] skiller seg fra utnytting av genetisk materiale blant annet ved at man i førstnevnte tilfelle utnytter etablert kunnskap, som er fremskaffet og i bruk av andre, mens man i sistnevnte tilfelle utvikler kunnskapen selv. En del av bakteppet for behovet for en lovendring som den som er foreslått, er at det er mulig å sette seg i posisjon til å tjene penger ved bruk av tradisjonell kunnskap, gjerne ved innføring av noen type eksklusivitet på produktet/kunnskapen. Direktoratet ber departementet i prosessen med lovendringen også vurdere behovet for begrensninger på muligheten til å patentere bruk av tradisjonell kunnskap.

Etter direktoratets oppfatning vil forpliktelsene etter Nagoyaprotokollen ikke være oppfylt for eventuelle forskrifter etter den foreslåtte lovendringen er gjennomført. Det er naturlig at departementet ikke legger frem forslag til forskriftsbestemmelser samtidig med forslaget til lovendring, men det savnes likevel noe omtale av når slik(e) forskrift(er) kan ventes og eventuelt enkelte avklaringer av prinsipielle spørsmål som vil oppstå i forbindelse med gjennomføringen av slike forskrifter. Spørsmål om hvordan og av hvem samtykke skal/kan gis, hvem som er bundet, hva samtykket omfatter, hvem som er berettiget osv er svært komplisert, og det er vanskelig å vurdere forslaget til lovendring fullstendig uten at slike spørsmål er drøftet eller omtalt i høringen. Direktoratet savner også noen betraktninger om involvering av urfolk og lokalsamfunn i prosessene, samt hvordan fordelene fra bruk av tradisjonell kunnskap skal forvaltes og fordeles.

Til bestemmelsens enkelte punkter:

Første punktum: Tradisjonell kunnskap omtales i første punktum som kunnskap som er «utviklet, overført og bevart» av et urfolk eller et lokalsamfunn. Direktoratet legger til grunn at dette ikke er ment som en definisjon, eller som vilkår for at noe skal regnes som tradisjonell kunnskap. I motsatt fall foreslår direktoratet at det tydeliggjøres at dette er ment som en definisjon, og at det redegjøres for rasjonale bak definisjonen.

Første punktum kan leses som at *det genetiske materialet* skal være «utviklet, overført og bevart» av urfolket eller lokalsamfunnet. For å unngå potensielle misforståelser foreslår direktoratet at setningen skrives om, eventuelt ved at man bruker begrepet «tradisjonell kunnskap» i stedet for «kunnskap [knyttet til genetisk materiale] som er utviklet, ...», dersom det ikke er meningen å legge noen føringer på forståelsen av begrepet tradisjonell kunnskap.

Det heter i kommentaren til første punktum at eventuelle rettigheter må etableres i medhold av annet til fjerde punktum. Etter direktoratets oppfatning etableres ikke rettighetene gjennom disse bestemmelsene, rettighetene er underliggende, men den foreslåtte hjemmelen etablerer et vern for/en mulighet for opprettholdelse av disse rettighetene.

Annet punktum: Direktoratet legger til grunn at begrepene «urfolk» og «lokalsamfunn» vil kommenteres nærmere i et eventuelt forskriftsforslag, men det savnes likevel noe omtale av innholdet i begrepene i høringen. Videre savnes noen klargjøring av hvem som kan være talsperson for urfolket eller lokalsamfunnet, og hvordan eller hvem som skal avgjøre dette. Hvem blant urfolket eller lokalsamfunnet kan gi samtykke på vegne av alle?

Dersom det er gjort noen vurderinger av hvordan slike spørsmål skal løses, eller om dette skal vurderes fra sak til sak, hadde dette vært interessant å få opplyst i høringsbrevet.

Direktoratet legger til grunn at forskriftsforslaget vil klargjøre krav til samtykket, hvordan det skal innhentes, avgis osv. Vi legger videre til grunn at samtykket er fritt, og at det for eksempel kan settes som forutsetning at brorparten av genererte inntekter går tilbake til urfolket/lokalsamfunnet.

Direktoratet ønsker en klargjøring av om «regler om vederlag og oppreisning» inkluderer annullering av patent og eventuelt at staten går til søksmål på vegne av urfolket/lokalsamfunnet for å oppheve patent basert på urettmessig tilgang til tradisjonell kunnskap.

Tredje punktum: Direktoratet anser at det ikke er usannsynlig at tradisjonell kunnskap fra andre land som ikke har vedtatt regler for bruk av tradisjonell kunnskap blir utnyttet i Norge. Man kan hevde at det i slike situasjoner er desto større behov for beskyttelse i utnytter-staten. Direktoratet savner en redegjørelse for rasjonale bak avgrensningen mot beskyttelse i slike tilfeller, og foreslår, i fravær av en slik redegjørelse, at bestemmelsen gjøres gjeldende for urfolk og lokalsamfunn i andre land uavhengig av om de har tilsvarende regelverk eller ikke.

Fjerde punktum: Bestemmelsen kan leses som at den gir hjemmel til bestemmelser om at staten kan håndheve (norsk og utenlandsk?) regelverk om genetiske ressurser i andre stater, så vel som i Norge. Dette synes ikke å være intensjonen, jf. kommentarene til bestemmelsen i høringsbrevet, hvor det kun fremgår at bestemmelsen skal gi hjemmel til å forfølge andre staters regelverk i Norge. Direktoratet foreslår at innholdet i dette punktet presiseres.

Direktoratet savner endelig noen betraktninger om hvem «den berettigede» vil være; Hvem vil et søksmål komme til gode, og hvordan.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

Gunn Paulsen e.f.
seksjonssjef

Helle Annfelt Høverstad

Kopi til:
Gaute Voigt-Hanssen